

Bestuursdienst

Onderwerp Innovatienota 2013

Steller Monique Hansens

Bezoekadres
Waagstraat 1

Postadres
Postbus 20001
9700 PB Groningen

In uw antwoord
graag datum en
kenmerk vermelden

Wij zijn met het
openbaar vervoer
bereikbaar,
buslijnen
1, 2, 3, 5, 6, 11, 13, 16

Informatie over
vertrektijden krijgt u
via telefoon 0900-92 92

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050)367 8946 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk RO12.3325132

Datum 21 DEC 2012 Uw brief -

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Wij willen u informeren over de nieuwe innovatienota 2013 van de gemeente Groningen. Met deze innovatienota dragen we bij aan de verdere ontwikkeling van het aanwezige innovatiepotentieel in stad en regio. Dit vormt een fundamentele basis voor economische ontwikkeling en werkgelegenheidsgroei. Willen we onze concurrentiepositie behouden en de Groningse economie versterken, dan zullen we meer moeten inzetten op het ontwikkelen van kennis en innovatie. In bijgevoegde nota kunt u lezen hoe we dat willen doen.

Innovatie is een portefeuille overstijgend thema. Op vele beleidsterreinen binnen de gemeente Groningen werken we aan innovatieve ontwikkelingen als basis voor vernieuwing. Met deze nota beogen we, naast het vergroten van het innovatieve vermogen van het Groningse bedrijfsleven, een extra impuls te geven aan onze interne gemeentelijke organisatie om hierop aan te haken en innovatie meer aandacht te geven binnen onze programma's.

Via G-Kracht stimuleren we de economische ontwikkeling van bedrijven en instellingen door te zorgen voor een goed innovatief ondernemers- en vestigingsklimaat. De innovatienota vormt een verbreding op de bestaande activiteiten uit het economisch meerjarenprogramma G-Kracht. De focus van G-Kracht, dat loopt van 2010 tot 2014, ligt op het stimuleren van werkgelegenheid in Groningen. We zetten met de innovatienota nadrukkelijker in op het leggen en maken van verbindingen tussen kennisinstellingen en het bedrijfsleven. We zorgen voor crossovers. Dit vormt de basis van onze innovatiestrategie.

De strategie hebben we uitgewerkt in drie beleidlijnen. We willen verbindingen stimuleren binnen onze gemeente, maar ook nadrukkelijk in Noord-Nederland met zijn vier grote steden en in de richting van Noord-Duitsland. We willen nieuwe verbindingen leggen binnen en tussen branches en sectoren. Daarbinnen hebben we speciaal aandacht voor het MKB. Via sociale innovatie willen we een goede

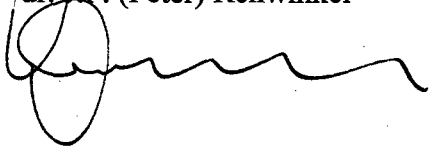
aansluiting realiseren op de ontwikkelingen in de topsectoren voor hoog- en laagopgeleiden.

Om onze inzet op innovatie te kunnen monitoren en te zien of het verbetert, is in 2007 een 0-meting uitgevoerd door Onderzoek en Statistiek Groningen. In 2011 vond een tussenevaluatie plaats. In 2014 willen we een nieuwe meting laten uitvoeren. De resultaten van de o-meting en tussenevaluatie vindt u bijgevoegd.

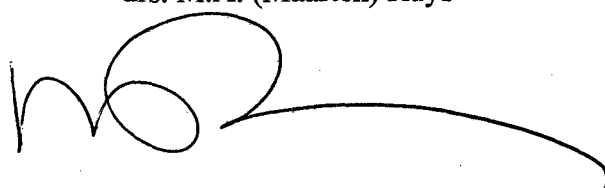
Voorafgaand aan de Raadscommissie Werk en Inkomen van 13 februari 2013 willen we de innovatienota op een vernieuwende wijze introduceren. In 2014 zullen wij de raad verder informeren over de voortgang.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Samenvatting innovatienota 2013

Innovatie vormt de basis van onze economische groei en dus werkgelegenheid. Voor het behoud van onze concurrentiepositie en het stimuleren van economische ontwikkeling zal Groningen meer nog dan nu het geval is moeten inzetten op het ontwikkelen van kennis en innovatie.

Innovatie is breed overstijgend thema. Op vele beleidsterreinen binnen de gemeente Groningen werken we aan innovatieve ontwikkelingen als basis voor vernieuwing. Met deze nota beogen we, naast het vergroten van het innovatieve vermogen van het Groningse bedrijfsleven, een extra impuls te geven aan onze interne gemeentelijke organisatie om hierop aan te haken en innovatie meer aandacht te geven binnen onze programma's.

In de afgelopen jaren is de werkgelegenheid van in de stad Groningen sterk gegroeid. Dit heeft plaatsgevonden in een periode waarin er nog sprake was van regionale financiële ondersteuning. De komende jaren is deze regionale steun niet meer aanwezig en zal Groningen op eigen kracht moeten groeien.

Groningen beschikt over een goede uitgangspositie om zich verder te ontwikkelen als kennis en innovatiestad. In Groningen zijn alle relevante kennisinstellingen gevestigd zoals de Rijksuniversiteit Groningen, de Hanzehogeschool en het Universitair Medisch Centrum. Met de focus op de sectoren Energie en Healthy Ageing speelt Groningen een belangrijke rol in de transitie naar duurzame energiebronnen en in het onderzoek naar het gezond ouder worden. Voor beide speerpunten heeft Groningen een uitstekende kennis-infrastructuur met onderscheidende projecten. Binnen de programma's G-Kracht en het Akkoord van Groningen stimuleren we deze ontwikkelingen. Met de keuze voor onze topsectoren Energie en Healthy Ageing hebben we goede aanknopingspunten bij het Rijk en Europa omdat innovatie hoog op de agenda staat.

Uit eigen onderzoek in 2007 en 2011 van Onderzoek en Statistiek Groningen blijkt dat het Groningse bedrijfsleven nog relatief weinig met innovatie bezig is (zie bijlage voor de resultaten). Hier ligt veel potentie waar nog maar weinig gebruik van wordt gemaakt. Ook naar aanleiding van onze gesprekken met diverse bedrijven en instellingen komt naar voren dat, om het innovatievermogen te versterken, er nog veel moet gebeuren. Dit betekent dat we scherper op innovatie moeten gaan inzetten.

Groningen heeft dus een goede basis om te innoveren en de kenniseconomie te stimuleren. Het bedrijfsleven zou hiervan meer kunnen profiteren als de juiste verbindingen tot stand komen. Daarom richten we ons op het maken van deze verbindingen tussen de kennisinstellingen en het bedrijfsleven. Met de aanwezige sterke punten uit de stad en de regio willen we de juiste verbindingen maken om de innovatiekracht te versterken en deze om te zetten naar economisch en maatschappelijk rendement. Daarmee wordt onze doelstelling:

Het innovatief vermogen van het Groningse bedrijfsleven versterken om zo economische groei en dus werkgelegenheid te creëren.

Om deze doelstelling te realiseren zetten we in op de volgende innovatiestrategie: het leggen van verbindingen en het ontsluiten van kennis tussen kennisinstellingen, bedrijfsleven en de overheid. Dit willen we uitwerken aan de hand van de volgende drie beleidslijnen:

1. Het verbeteren van de Noordelijke (inter) regionale innovatie klimaat (crossborder)

2. Het bundelen van kracht binnen en tussen sectoren (cross-sectorals en crossovers)
3. Het stimuleren van sociale innovatie waarbij we ons richten op een goede aansluiting voor hoog en laagopgeleiden op de ontwikkelingen in de topsectoren.

Elk van de beleidslijnen hebben we uitgewerkt in concrete activiteiten die we in 2013 verder gaan uitwerken en uitvoeren.

Innovatienota 2013

Inleiding

Voor u ligt de innovatienota 2013 van de gemeente Groningen. Groningen profileert zich stevig als talent- en kennisstad. Dit wordt mede mogelijk gemaakt door de aanwezigheid van een mix aan creativiteit, kennis en innovatie over de volle breedte van de stad.

Binnen de gemeentelijke organisatie is innovatie een belangrijk thema. Dit blijkt uit de innovatieve ontwikkelingen binnen het duurzaamheidsprogramma, de ICT ontwikkelingen en bijvoorbeeld in de creatieve sector. Op vele beleidsterreinen werken we aan innovatieve ontwikkelingen als basis voor vernieuwing.

Innovatie is niet alleen een technisch verhaal. Innovatie vindt ook plaats in de manier van werken, communiceren, samenwerken en in het verbeteren van processen. We willen meer aandacht voor innovatie en deze nota beoogt een extra impuls te geven aan andere gemeentelijke programma's hierop aan te haken.

In deze nota richten we ons op het realiseren van een economische impuls door innovatie. De basis hiervoor is gelegd in het economisch programma G-Kracht. Via G-Kracht stimuleren we de economische ontwikkeling van regionale bedrijven en instellingen door te zorgen voor een goed innovatief ondernemers- en vestigingsklimaat waarin bedrijven en instellingen zich kunnen ontwikkelen. Daarmee zorgen we voor het behoud van en het creëren van nieuwe werkgelegenheid. Om blijvend te concurreren en mee te gaan met nieuwe ontwikkelingen moeten we innovatiever gaan werken. Dat is de focus die we met de innovatienota willen aanbrengen. Daarmee is deze nota bedoeld als een aanvulling en verscherping op de bestaande activiteiten binnen G-Kracht.

In de innovatienota willen we de innovatiekracht van de stad en de regio versterken en deze vertalen naar economisch rendement. We zetten met de innovatienota specifieker in op het leggen en maken van verbindingen tussen kennisinstellingen en het bedrijfsleven en te zorgen voor *crossovers*¹. Dit vormt de basis van onze innovatiestrategie. Met deze strategie willen we verbindingen stimuleren binnen onze gemeente maar ook nadrukkelijk in Noord-Nederland met zijn vier grote steden en richting Noord-Duitsland. We willen nieuwe verbindingen leggen binnen en tussen branches en sectoren. Als laatste hebben we aandacht voor sociale innovatie, een goede aansluiting voor hoog en laagopgeleiden op de ontwikkelingen in de topsectoren. Met het aanbrengen van deze focus willen we het innovatief vermogen in de stad en de regio versterken daarmee bijdragen aan de economische groei en dus het creëren van werkgelegenheid. Uiteraard opereren we vanuit G-Kracht niet alleen voor het leggen van verbindingen. We werken nauw samen met onze partners uit het Akkoord van Groningen en onze collega's van beleid, maar ook buiten de gemeente met al onze externe partners.

Leeswijzer

In de innovatienota gaan we nader in op de situatie in Groningen: hoe staan we er als Groningen voor als het gaat om innovatie. Bij innovatief Groningen gaan we in op wat we allemaal al doen aan innovatie. Vervolgens stellen we ons de vraag of dat genoeg is bij 'Is Groningen innovatief genoeg'? We gaan verder in op het begrip innovatie, mede in relatie tot

¹ Kennis en/of ontwikkeling binnen een bedrijf of sector in een ander bedrijf of sector toepassen.

Europese ontwikkelingen en het topsectorenbeleid vanuit het Rijk. Als laatste brengen we in beeld wat de visie van de gemeente Groningen is op innovatie en geven het ambitieniveau weer. We leggen vervolgens uit hoe we deze ambitie willen bereiken aan de hand van de Groningse innovatiestrategie. Deze hebben we uitgewerkt in drie beleidslijnen waarbij we onze rol als gemeente bepalen. Met een korte toelichting over de financiën werken we de innovatienota verder uit in een activiteitenplan.

1. *Innovatief Groningen*

Groningen heeft de Rijksuniversiteit Groningen, de Hanzehogeschool en het Universitair Medisch Centrum (UMCG) maar ook een TNO, KEMA, veel innovatieve ICT bedrijven en een grote creatieve sector. De aanwezigheid van deze kennisinstellingen en bedrijvigheid geeft Groningen een stevige basis om zich verder te ontwikkelen als kennis en innovatiestad. De beleidsbasis hiervoor ligt in de Structuurvisie Groningen, het economische programma G-Kracht en in het Akkoord van Groningen.

De Structuurvisie Stad op Scherp 2009 is gericht op het concurrentievermogen van de stad en de regio met name ingestoken vanuit de fysieke invalshoek. In deze visie worden de kennisdynamo's uit de stad benoemd. Deze worden gezien als de aanjagers en dragers van onze economie. Deze locaties zijn de binnenstad en de directe omgeving, het UMCG en de bedrijvigheid er om heen, de bedrijvenparken Zuidwest en het Zernike Campus Groningen. De laatste jaren zijn belangrijke stappen gezet in de ontwikkelingen van de Zernike Campus Groningen mede gericht op het maken van een koppeling tussen de kennisinstellingen en het science park.

De activiteiten binnen G-Kracht stimuleren de kenniseconomie met Energie en Healthy Ageing als belangrijke kennisclusters. Beide clusters hebben een goede kennisinfrastructuur in Groningen waar veel innovatieve ontwikkelingen plaatsvinden. Zo heeft Groningen de potentie om in de transitie naar duurzame energie een belangrijke rol te spelen. We beschikken over de nodige kennis en bedrijven om dit verder uit te bouwen zoals RWE-Essent, Gasunie, Gasterra, NAM, het Energie-Kenniscentrum, Tennet, Energy Delta Institute, Kema Gas Research en sinds dit jaar de Energy Academy Europe.

De activiteiten rondom Healthy Ageing vinden vooral plaats rondom het UMCG. Ook hier zijn tal van voorbeelden te noemen van onderzoeksinstituten die kennis ontwikkelen op het gebied van gezond ouder worden en vertalen naar nieuwe bedrijvigheid. Een belangrijke basis voor het onderzoek naar gezond ouder worden ligt in het Lifelinesonderzoek van het UMCG en ERIBA.

Bij valorisatie gaat het om wetenschappelijke kennis om te zetten in economisch nut. De Rijksuniversiteit Groningen, de Hanzehogeschool en het UMCG zijn nadrukkelijk betrokken bij het stimuleren van valorisatie. Organisatie die zich hiermee bezighouden zijn de stichting Business Generator Groningen en het Centrum voor valorisatie en Ondernemerschap (CVO), activiteiten en ontwikkelen die we mede via G-Kracht gestimuleerd hebben.

Binnen G-Kracht stimuleren we ook andere innovatieve ontwikkelingen. We zorgen voor een goed vestigingsklimaat waarin bedrijven en instellingen zich kunnen ontwikkelen. We stimuleren innovatieve starters via initiatieven als het Launchcafe, Cube 050, en Ondernem 't waarbij innovatieve starters in de wijk worden ondersteund. Via het accountmanagement zijn we in contact met bedrijven en stellen we onze dienstverlening beschikbaar. We zorgen voor een aantrekkelijke stad met een variërend aanbod van cultuur, winkels en evenementen zodat we bezoekers en talenten naar Groningen trekken.

In het Akkoord van Groningen is innovatie een belangrijk thema. Het Akkoord van Groningen is een structureel en strategisch samenwerkingsverband tussen de Rijksuniversiteit Groningen, de Hanzehogeschool Groningen, het Universitair Medisch Centrum Groningen en de gemeente Groningen. Het Akkoord van Groningen zet in op het stimuleren van een

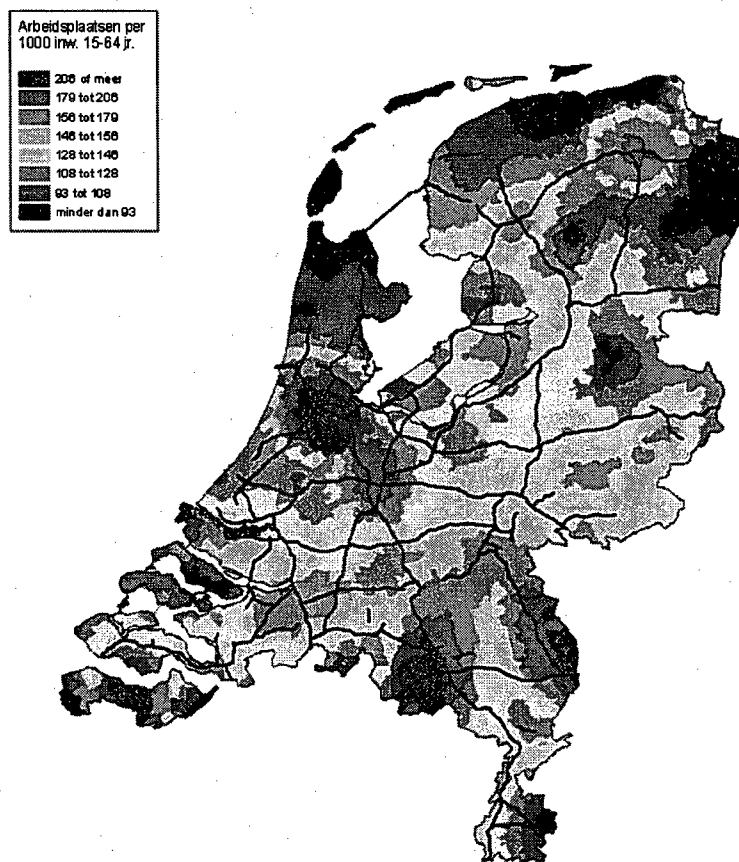
innovatief ondernemersklimaat en wil de stad laten ontwikkelen tot een centrum van duurzame innovatie. Het Akkoord van Groningen profileert de stad als *City of Talent* en zorgt ervoor dat kennis vaker en meer maatschappelijk wordt toegepast. Centraal staat samenwerken en het gezamenlijk optrekken vanuit één visie en een gemeenschappelijke agenda door de 4 partijen. Deze is opgesteld in het *Akkoord van Groningen 2.0 Samen investeren in Kennis en Innovatie*. Interessante projecten zijn bijvoorbeeld de Groningen Talent Group maar ook de ontwikkelingen naar een Zernike Campus Groningen.

Zowel het Akkoord van Groningen en het programma G-Kracht stimuleren de aantrekkelijkheid van de stad voor internationale onderzoeksinstituten, bedrijven en talenten. Via beide programma's stimuleert de gemeente Groningen projecten die het innovatieve klimaat verstevigen.

2. Is Groningen innovatief genoeg?

De werkgelegenheid heeft zich de afgelopen jaren in de gemeente Groningen goed ontwikkeld. Het aantal arbeidsplaatsen is gegroeid van 132.000 in 2008 naar meer dan 135.000 in 2011². Ook in de topsectoren is de werkgelegenheidstoename duidelijk te zien (zie figuur). De werkgelegenheidsgroei heeft plaatsgevonden in een periode waarin veel regionale subsidies vanuit het Rijk beschikbaar waren. Het Rijk stelde deze middelen beschikbaar om de achterstandspositie van Noord-Nederland in te halen. Het werkloosheidsniveau in het Noorden heeft jaren boven het landelijk gemiddelde gelegen. Deze achterstand hebben we nu ingehaald en daarmee zijn ook de regionale subsidies om de economie te stimuleren los gelaten. Groningen zal het de komende jaren op eigen kracht moeten doen en we zullen steviger moeten inzetten op innovatie om de economie te stimuleren en de werkgelegenheid te bevorderen.

Figuur 4.3 Relatieve vertegenwoordiging topsectoren totaal, 2010

Bron: Bureau Louter Economische Toplocaties 2012

² Groningen Economisch Bekeken 2011.

De Groningse sectorstructuur heeft zich de afgelopen decennia ontwikkeld van traditioneel agrarisch naar veelal dienstverlenend en kennisintensief. Met deze kennisbasis, de aanwezigheid van de kennisinstellingen en een groot potentieel in aantallen studenten maakt mogelijk de ontwikkeling naar een kenniseconomie te versterken en verder uit te bouwen.

Opvallend in de Groningse sectorstructuur zijn de zorg, overheid en onderwijs. Dit zijn in Groningen de sectoren met relatief veel werkgelegenheid. Deze sectoren zijn budgetgestuurd. Dit betekent dat de middelen veelal vanuit de Nederlandse overheid komen. De bezuinigingen die de komende jaren te verwachten zijn maakt deze sectoren uitermate kwetsbaar. De verwachte bezuinigingen vormen mede een reden om meer in te zetten op het ontwikkelen van het innovatieve vermogen en Groningen minder afhankelijk maken van budgetgestuurde sectoren voor de groei economie en werkgelegenheid.

Voor het investeren in kennis en innovatie zijn de investeringen in Research and Development van belang. Binnen Groningen valt op dat de uitgaven aan Research and Development relatief minder zijn in vergelijking met Nederland en Europa.

Uitgaven aan R&D als % van het Bruto Binnenlands Product (BBP)	2001	2007
Groningen	1.51 %	1.5%
Nederland	1.8%	1.81%
Europa	1.86%	1.85%

Bron: Regional Innovation Monitor, report Groningen, april 2012, p. 2

Het zijn in Groningen de kennisinstellingen en met name de Rijksuniversiteit Groningen die zorgen voor uitgaven in R&D als aandeel van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Het bedrijfsleven investeert met 0.14% van het BBP duidelijk minder in R&D. Groningse bedrijven scoren beneden het Europese gemiddelde van 1.21% in 2008. Ook blijft het aandeel innovatieve bedrijven en het aantal patentaanvragen in Groningen achter bij het Nederlands gemiddelde.³

De gemeente Groningen heeft ook zelf een onderzoek gedaan om meer zicht te krijgen op het innovatieve vermogen van het MKB in de stad. Hiervoor hebben we de vestigingenenquête van Onderzoek en Statistiek Groningen gebruikt. Zowel in 2007 als in 2011 hebben we extra vragen opgenomen over innovatie en deze voorgelegd aan alle bedrijven en instellingen uit de stad. De volledige resultaten van het onderzoek zijn als bijlage meegestuurd. De gehele respons op de vragenlijst was 52% in 2007 en 50.5% in 2011. Dit betekent dat we over meer dan de helft van de Groningse bedrijven niet weten of ze iets met innovatie doen. De resultaten over het andere deel geven aan dat er bepaalde sectoren zijn die redelijk innovatief bezig zijn zoals de branches Advisering en Onderzoek, Onderwijs (hieronder van ook de RUG en de Hanzehogeschool) en gezondheidszorg en welzijnszorg (hieronder vallen ook het UMCG en het Martiniziekenhuis). Er zijn ook sectoren die nagenoeg weinig innovatief bezig zijn zoals overige zakelijke dienstverlening en handel. Er zijn dus grote verschillen vast te stellen tussen bedrijven en er ligt nog een grote potentie binnen het MKB waar meer gebruik van innovatie kan worden gemaakt.

³ Technopolisgroep, Regional innovation Monitor, report Groningen, p.2-3

Ook hebben we met verschillende partijen gesproken die zich met innovatie bezighouden en met een aantal innovatieve bedrijven. We hebben ze gevraagd waar ze tegenaan lopen en waar hun behoefte ligt op het gebied van innovatie en welke rol we als gemeente Groningen kunnen oppakken. Uit de gesprekken komt het volgende naar voren:

1. Er wordt binnen bepaalde sectoren, bedrijven en personen (verborgen innovatie) veel gedaan aan innovatie, maar het is onduidelijk wat er allemaal gebeurt en wat er beschikbaar is. De opgedane kennis wordt onvoldoende gedeeld zodat men niet op de hoogte is van de verschillende ontwikkelingen. Er is geen overzicht van innovatieve bedrijven, bijeenkomsten, nieuwe ontwikkelingen en ideeën binnen de gemeente Groningen en de regio.
2. (Groningse) Innovatieve producten, diensten en kennis zijn niet of onvoldoende zichtbaar, zowel binnen de regio als ook daarbuiten.
3. R&D, technologie en ICT zijn belangrijke voorwaarden voor innovatie.
4. In de creatieve sector wordt veel geïnoveerd maar is er onvoldoende aansluiting bij het traditionele bedrijfsleven. De creatieve sector is niet commercieel gericht, enerzijds omdat dit bij de sector hoort, maar ook omdat de sector geen toegang heeft tot de benodigde tools en opleidingen.
5. De innovatieve sector heeft moeilijker toegang tot kapitaal via de reguliere kanalen doordat er sprake is voor banken van een verhoogd risico.
6. Het Groningse MKB doet relatief weinig aan innovatie (zie bijlage onderzoek).
7. Groningen kent veel starters maar er zijn relatief weinig kennisintensieve (techno-) starters.

3. Belang van innovatie

Innovatie vormt de basis voor economische groei en dus werkgelegenheid. Het is als het ware de motor achter onze welvaart. De wereldeconomie is door globalisering meer met elkaar verbonden. De ontwikkeling van kennis en innovatieprocessen gaan steeds sneller. Door de opkomende nieuwe economieën neemt de concurrentie toe. Om voorop te (blijven) lopen en de concurrentie aan te kunnen moeten bedrijven en instellingen voortdurend inzetten op het creëren van nieuwe productmarktcombinaties en processen waarin deze tot stand komen. Dit is alleen mogelijk door gebruik te maken van nieuwe kennis, ideeën en toepassingen. Daarnaast kan innovatie de oplossing bieden voor maatschappelijke vraagstukken in de gezondheidszorg, energievoorziening, klimaatverandering en in voedselvoorziening.

Bij innovatie gaat het om het uitwisselen, toepassen of op de markt brengen van (nieuwe) kennis en/of het veranderen van (productie)processen die zorgen voor een maatschappelijk en/of economisch effect. Innovatie is geen doel op zichzelf maar een middel om toegevoegde waarde te creëren. Het gaat om marktinnovatie, het zoeken naar nieuwe afzetmogelijkheden en nieuwe doelgroepen en gaat verder dan technische innovatie alleen. Het gaat ook over *sociale innovatie*. Dit is gericht op het verbeteren van de kwaliteit van arbeid waarin de mens centraal wordt gesteld (via onderwijs) en waarin rekening wordt gehouden met de mogelijkheden voor laag- en midden opgeleiden op de arbeidsmarkt.

Innovatie = het ontwikkelen, combineren en vermarkten van nieuwe producten, diensten en processen.

In Europa staat innovatie hoog op de agenda. Na de Lissabonstrategie⁴ zet Europa nu in op de 'Europa 2020-strategie', voor een slimme, duurzame inclusieve groei waarin innovatie de sleutel is voor duurzame economische groei. Dit is essentieel voor de toekomstige welvaart van Europese lidstaten. De EU wil dit mede bereiken door Europa om te vormen tot een 'Innovation-Union'. Europa moet slimmer en duurzamer werken en er moet werk zijn voor iedereen.

De regio's worden deze keer meer trokken bij het realiseren van de Europa 2020 doelstellingen. De uitwerking van de doelstellingen wordt door de regio's gerealiseerd. Elke regio is momenteel bezig met het maken van een *Smart Specialisation Strategy (S3)*. Deze betrokkenheid vanuit de regio's maakt het grote verschil met de vorige beleidsstrategie. De uitwerking voor Noord-Nederland wordt momenteel gemaakt door het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) samen met partijen als de RUG, HBO-instellingen, UMCG, NOM, KvK, SER Noord-Nederland clusterorganisaties en de grootste 4 Noordelijke steden Groningen, Assen, Leeuwarden en Emmen. Horizon 2020 is het financiële kader voor de ontwikkeling van Europa 2020. Tussen 2014 en 2020 is 80 miljard euro beschikbaar voor onderzoek en ontwikkeling. De Europese middelen worden verdeeld via de structuurfondsen zoals EFRO en ESF.

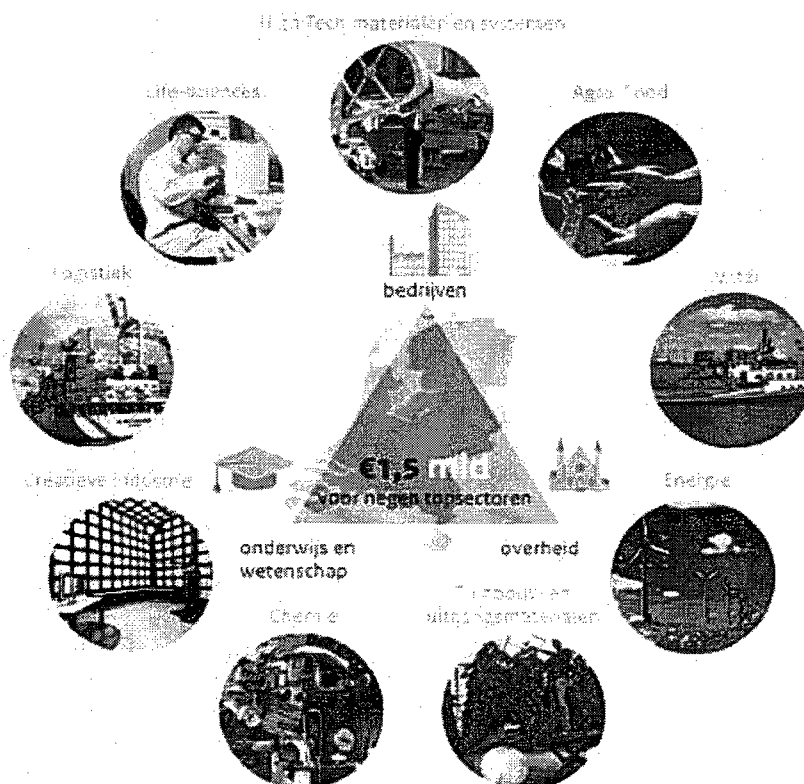
In de Innovation Union speech van EU commissaris voor Onderzoek, Innovatie en Wetenschap van februari 2012 wordt het doel duidelijk geformuleerd:

⁴ In 2010 zou de EU de meest concurrerende economische regio ter wereld moeten zijn. Deze doelstelling is niet behaald.

" Our future depends on competitive industries that are able to create jobs. This means investing in research, in new technologies and in creating a climate that boosts innovation. The Europe 2020 Strategy sets a clear research and innovation investment goal: 3% of GDP in R&D. One study shows that reaching this target could create up to 3.7 million new jobs and increase annual GDP in Europe by nearly 800 billion Euro by 2025.

Nederland is sterk in het ontwikkelen van wetenschappelijke kennis maar slaagt er tot nu toe onvoldoende in deze kennis toe te passen en te vertalen naar economisch rendement. Uiteindelijk draait het daar om. Nederland is een innovatievolger en geen innovatieleider binnen Europa. Dit wordt gemeten in Europa door de European Innovation Scoreboard (EIS 2011). Deze vergelijkt de verschillende lidstaten onderling op het gebied van innovatie. Dus als we in een leidende positie willen komen zullen we meer moeten innoveren. De Global Competitiveness Index 2012-2013 geeft aan dat Nederland op de 5^e plek staat van de meest concurrerende economiën van de wereld. Nederland heeft dus een goede basis om kennis en innovatie verder te stimuleren.

Om de economische concurrentie positie van Nederland te behouden en verder te verbeteren wil het rijk het verdienvermogen van de Nederlandse economie verhogen door in te zetten op het versterken van de kenniseconomie en een vraaggestuurde ontwikkeling van kennis en innovatie. Het Nederlandse rijksbeleid stimuleert innovatie via het topsectorenbeleid. Het kabinet zet in op die sectoren waar we wereldwijd in uitblinken om deze verder te versterken. Om dat te bereiken gaan overheid, bedrijfsleven, universiteiten en onderzoekscentra samenwerken aan de ontwikkeling van kennis en innovatie en spelen daarmee in op economische en maatschappelijke uitdagingen. De onderlinge afspraken zijn vastgelegd in *innovatiecontracten*. Er zijn 9 topsectoren bepaald.

De Groningse basis voor het stimuleren van de kenniseconomie via G-Kracht en het Akkoord van Groningen en de gekozen clustersectoren Energie en Healthy Ageing sluiten goed aan op het topsectorenbeleid van het Rijk en de regionale S3 strategie van Europa. Groningen wil kennis en innovatie stimuleren en de samenwerking bevorderen binnen en tussen bedrijven en kennisinstellingen. Dit doen we binnen de topsectoren maar ook daarbuiten willen we zorgen voor een goede aansluiting met het MKB en de overige deelprogramma's van de stad. Om dit te realiseren heeft Groningen een uitstekende basis en goede aanknopingspunten met het landelijke en het Europese beleid.

4. *Innovatieambitie van de gemeente Groningen*

Groningen heeft een bijzondere positie door de aanwezigheid van veel kennisinstellingen in de stad en heeft dus een sterke uitgangspositie om te innoveren en haar kenniseconomie te versterken. Het bedrijfsleven zou meer kunnen innoveren als de juiste verbindingen tot stand komen. Het gaat dus niet alleen om de aanwezigheid van kennisinstellingen, het gaat er ook om hoe we er gebruik van maken en hoe we het inzetten voor het vergroten van de innovatie en concurrentiekracht. Deze verbinding moeten we zien te versterken en meer nog dan nu vertalen naar het bedrijfsleven en andersom. Daarom willen we met de aanwezige (regionale) sterke punten en het leggen van de juiste verbindingen de innovatiekracht van de regio vergroten en deze omzetten naar economisch en maatschappelijk rendement. Met deze ambitie komen we tot de volgende doelstelling:

Hoofddoelstelling: het innovatief vermogen van het Groningse bedrijfsleven versterken om zo economische groei en dus werkgelegenheid te creëren.

Innovatiestrategie

Om deze doelstelling na te streven hebben we een innovatiestrategie uiteengezet. We willen het innovatief vermogen van de regio versterken. Dit willen we realiseren door het leggen van verbindingen en het ontsluiten van kennis tussen overheid, onderwijs/kennisinstellingen en bedrijfsleven. Het gaat daarbij vooral om het koppelen van vraagstukken uit het bedrijfsleven aan beschikbare kennis bij bedrijven, kennisinstellingen en individuen. We gaan de uitwisseling van kennis en ideeën stimuleren tussen bedrijven en instellingen in en buiten de regio (crossborder), binnen en tussen sectoren (crosssectorals en crossovers) en zorgen voor nieuwe mogelijkheden in de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

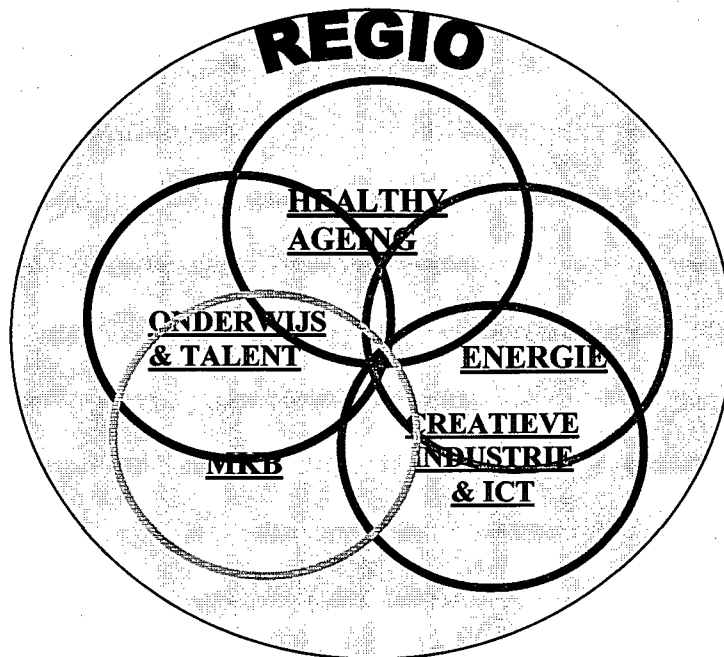
De strategie kunnen we onderverdelen in drie beleidlijnen:

1. Het verbeteren van het Noordelijke (inter)regionale innovatieklimaat (cross-border)
2. Krachten bundelen binnen en tussen sectoren (cross-sectoral en cross-over)
3. Sociale innovatie

1. Het verbeteren van het Noordelijke (inter)regionale innovatieklimaat (stad – regio – Duitsland) cross-border

De economische ontwikkeling van de stad is mede afhankelijk van de regio. Groningen heeft een zeer sterke regionale functie en vormt een belangrijk stedelijk netwerk voor de omliggende gebieden. Alle belangrijke spelers zitten in het Noorden. Groningen heeft een grote werkgelegenheidsfunctie en een breed aanbod aan voorzieningen waardoor Groningen een stevige verzorgingsfunctie heeft. Deze positie moeten we zien te versterken door het Noordelijke innovatieklimaat te stimuleren en de kenniseconomie uit te bouwen. Ook in onze samenwerking met steden in Duitsland, Oldenburg, Bremen en Hamburg willen we de uitwisseling van kennis en innovatie versterken. Dit gaan we realiseren door de bedrijven en kennisinstellingen uit de stad meer in contact te brengen met bedrijven en instellingen uit de regio en Duitsland. Dit willen we doen door bijvoorbeeld meer samen te werken en (nieuwe)

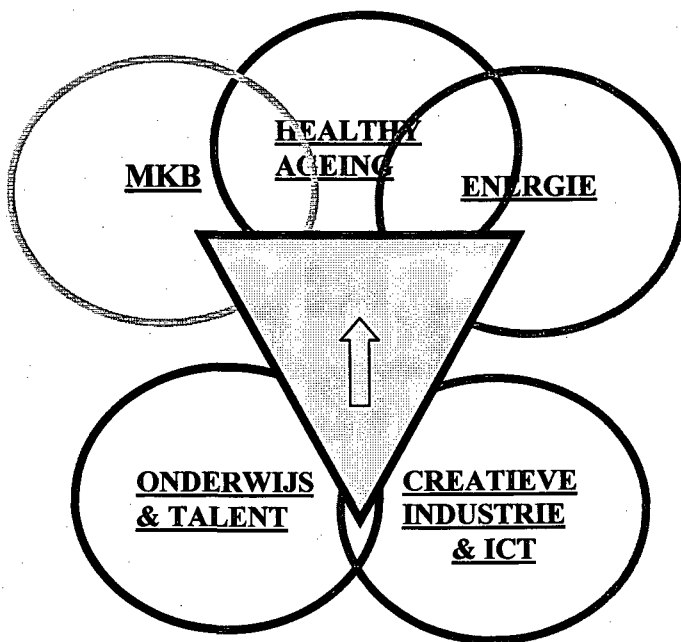
netwerken open te stellen en aan elkaar te koppelen. Ook willen we kijken naar sectoren zoals de agribusiness en inventariseren hoe innovatieve ontwikkelingen binnen deze sector toepasbaar zijn en andersom.

2. Krachten bundelen binnen en tussen sectoren (cross-sectoral en cross-over)

De tweede lijn is gericht op het brengen van samenhang en verbinding binnen en tussen netwerken en sectoren maar ook met innovatieve en vernieuwende bedrijven. Daarbij gaat het om het maken van die verbindingen die elkaar niet op een 'natuurlijke' wijze vinden maar waarin wel potentie zit voor (kennis) uitwisseling. Innovatie komt tot stand door het scheppen van nieuwe combinaties vanuit uiteenlopende expertises en vindt vooral daar plaats waar nieuwe informatie wordt ingebracht.

De Creatieve sector & Cultuur kenmerkt zich veelal door buiten de gebaande paden te denken en te werken. In de technologie en de ICT wordt veel ontwikkeld wat als basis kan dienen voor ontwikkelingen in andere sectoren. Het is interessant te bekijken in hoeverre deze 'enablers' samen met kennis uit het onderwijs andere sectoren kunnen helpen vernieuwen. We willen dus vernieuwing stimuleren, de mogelijkheden hiervoor zichtbaar maken en verder ontsluiten. Deze innovatiekracht kan ingezet worden in het meer traditionele MKB, voor bedrijven binnen de speerpuntsectoren Healthy Ageing en Energie en regionale bedrijven bijvoorbeeld rondom agribusiness.

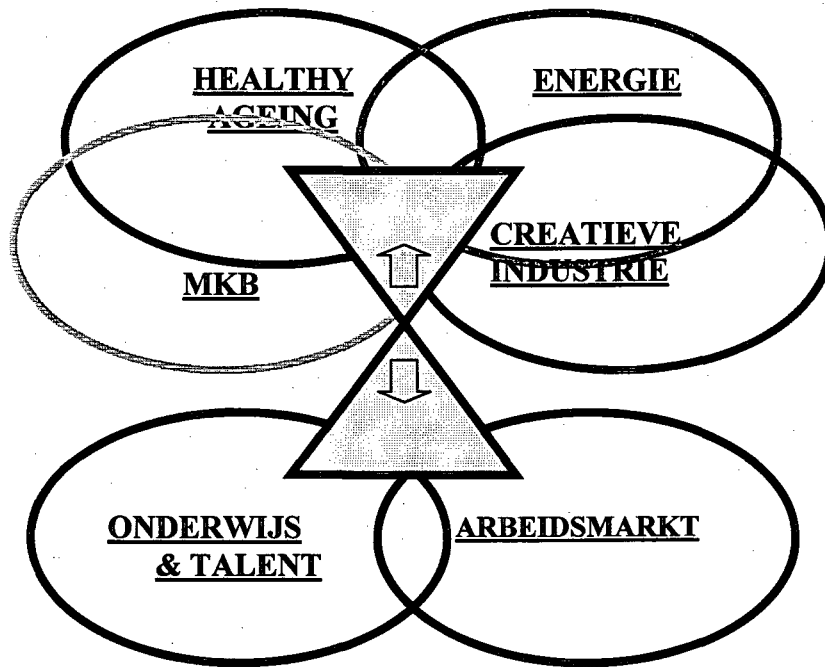
3. Sociale Innovatie

De innovatiekracht van het bedrijfsleven kan alleen worden versterkt als ook het opleidingsniveau en aanpassingsvermogen van de jeugd en de beroepsbevolking blijft toenemen. Iedereen moet voldoende mogelijkheden hebben (een leven lang leren) om zich blijvend te ontwikkelen zodat alle bewoners en ondernemers bij kunnen dragen aan economische groei en innovatie. Het gaat om het vergroten van de arbeidsparticipatie nu en in de toekomst.

Binnen sociale innovatie wordt gekeken naar de mogelijkheden voor de laag en midden geschoolde en werkzoekenden zodat ook deze groep(en) aansluiting vinden bij de ontwikkeling van de topsectoren. Gekeken wordt naar de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en naar de verbindingen die nodig zijn voor aansluiting bij de topsectoren. Dit geldt voor het hoger onderwijs maar nadrukkelijk ook voor een goede aansluiting vanuit het VMBO en het MBO. In Groningen is de Energy Academy een voorbeeld waarin vanuit het onderwijs wordt voorzien in de aansluiting naar de topsector energie.

Maar ook als het gaat om startend ondernemerschap willen we kijken of er mogelijkheden zijn om aan te sluiten in de keten van de topsectoren. Ook initiatieven in de wijk, zoals Ondernem 't, willen we de techno- en innovatieve starters een stap verder helpen en is bezig met innovatieve initiatieven om bijvoorbeeld te zorgen voor het organiserend vermogen voor het MKB vriendelijk inkopen bij aanbestedingen.

Het gaat binnen sociale innovatie om het creëren van de mogelijkheid voor sociale stijging; via onderwijs en arbeidsmarkt mensen de kans bieden een stap hoger te komen op de sociale ladder. Sociale innovatie (social inclusion) is een belangrijk speerpunt van de Europese Unie, en de verwachting is dan ook dat er opnieuw Europese middelen beschikbaar komen voor dit thema. De stad wil hier goed bij aansluiten.

Rol van de gemeente Groningen - Economische Zaken

De rollen die de gemeente op zich neemt om initiatieven te ondersteunen zijn:

1. Netwerker – verbinder: het leggen van verbindingen tussen bedrijven, overheden en kennisinstellingen, binnen en buiten de regio (duitsland)
2. Stimulator: het stimuleren van een bepaalde gewenste ontwikkeling die bijdraagt aan het realiseren van de doelstelling
3. Informatie en advies verstrekker: het ontsluiten van kennis en (nieuwe) ontwikkelingen
4. Ondersteunen: het stimuleren en ondersteunen van projecten

0-meting vestigingsonderzoek

Om de beleidsinzet op innovatie te kunnen meten maken we gebruik van het vestigingsonderzoek van Onderzoek en Statistiek Groningen dat in 2007 is uitgevoerd. In 2011 hebben we nog een tussenevaluatie uitgevoerd. Beide onderzoeken geven een goede basis om de innovatiekracht bij het Groningse bedrijfsleven te peilen. De resultaten van de enquête gebruiken we als 0-meting waardoor we kunnen zien of en hoe de innovatiekracht van het Groningse bedrijfsleven verandert. Daarbij monitoren we de volgende onderdelen aan de hand van de volgende vragen:

- Behoort het ontwikkelen van nieuwe producten tot het bedrijfsproces;
- Heeft het bedrijf patenten / octrooien aangevraagd;
- Vindt er voorsprongvergelijking ten opzichte van de concurrentie plaats;
- Wordt er gebruik gemaakt van kennisinstututen.

Deze vragen zijn in 2007 opgesteld en in 2011 zijn dezelfde vragen herhaald. De resultaten van de 0-meting en de tussenmeting zijn in de bijlage meegestuurd. In (peildatum april) 2014 gaan we opnieuw meten hoe we ervoor staan.

5. Financiën en activiteitenplan per beleidslijn

Voor de uitvoering van de activiteiten in de innovatienota hebben we 75.000 euro gereserveerd in de begroting van G-Kracht 2012. Dit bedrag is nodig om bepaalde projecten van de grond te krijgen maar ook om cofinanciering bij andere overheden, partijen en bedrijven los te trekken. De innovatienota is nadrukkelijk een aanvulling en aanscherping op de bestaande activiteiten binnen G-Kracht in het leggen van innovatieve verbindingen en crossovers.

Het activiteitenplan vormt een inventarisatie van projecten die volgend jaar worden uitgevoerd. De status van de projecten is verschillend. Rijpe en groene projecten staan door elkaar. Voor sommige projecten geldt dat het momenteel meer een idee is waarbij nader moet worden bekeken of het daadwerkelijk uitgevoerd kan worden. Voor andere projecten geldt dat het meer een kwestie is van uitvoering.

Voor de uitvoering van de projecten zal gebruik worden gemaakt van de bestaande capaciteit binnen de afdeling Economische Zaken. Tevens wordt aangehaakt bij externe partijen en de mogelijkheid om daar de uitvoering van een project neer te leggen.

We hebben drie beleidslijnen uitgewerkt die bijdragen aan het vergroten van het innovatievermogen van de stad en de regio. Per beleidslijn hebben we verschillende projecten en activiteiten ontwikkeld. Deze zijn gebaseerd op een innovatiebehoefte. De tabel geeft zicht in de innovatie projecten en activiteiten voor de komende periode 2013. De inzet van geld, personeel en middelen is afhankelijk van de mate van maatschappelijke en economische toegevoegde waarde. Kortom: return on investment is leidend.

1^e beleidslijn: het verbeteren van het Noordelijke (inter)regionale innovatieklimaat

Behoefte	Project / activiteit
Zichtbaar maken van innovatieve producten en diensten van bedrijven binnen en buiten de regio.	Verborgen "Parels" van Groningen in beeld brengen, deze verder ontwikkelen en meer profileren. Introductie innovatieprijs
Kennisuitwisseling en economische handelsmissies met China bevorderen	Uitwerken businesscase voor creëren van business, met inventarisatie innovatiebehoefte.
Meer samenwerken en kennis delen tussen bedrijven en kennisinstellingen uit de provincie / regio.	Nauwere samenwerking met de regio. Inventariseren van de mogelijkheden om (nieuwe) netwerken aan elkaar te koppelen en de mogelijkheden rondom agribusiness.
Netwerk van innovatieve starters uit Groningen koppelen aan een zelfde netwerk in Duitsland.	De innovatieve ondernemers van het Launchcafe gaan we een innovatie missie organiseren met innovatieve bedrijven uit Groningen en Duitsland.
Groningen beschikt over veel (innovatieve) bedrijven waarvan niet algemeen bekend is dat ze in Groningen zijn gevestigd. Zichtbaar maken van het Gronings potentieel aan bedrijven.	Tijdens de promotiedagen een plek creëren voor alle Groningse prijswinnaars.

Behoeftte aan een plek waarin alle relevante informatie over innovatie samenkomt voor Noord-Nederland.	Opzetten van een website voor en door innovatieve ondernemers.
--	--

2e beleidslijn: Krachten bundelen binnen en tussen sectoren

Behoeftte	Project / activiteit
MKB meer verbinden aan de topsectoren Energie en Healthy Ageing.	Opzet van pilotproject MKB in de topsectoren. Via accountmanagement inventariseren waar synergie kan ontstaan.
Stimuleren netwerken in de topsectoren en de connectiviteit naar MKB.	Initiëren projecten om verbindingen vanuit de topsectoren naar MKB te stimuleren. New Energy Business Community (NEBC) Healthy Ageing Network Noord Nederland (HANN)
Vergroten innovatiemogelijkheden van het MKB.	Organiseren MKB avond met als thema innovatie. Ondersteunen initiatieven als: crowdfunding, verdienmodel cultuur, Innovatievouchers MKB, etc. Opzetten innovatiespreekuur met KvK.
Creatieve industrie koppelen aan bedrijfsleven en stimuleren van kennisoverdracht en ondernemersvaardigheden.	Onderzoeken samenwerkingsvorm "creatief noord" Opzetten 'class' voor creatieve ondernemers voor het bijbrengen van ondernemersvaardigheden.
Inventariseren netwerken en mogelijkheden tot maken van koppelingen	Experiment om Creatieve industrie via huisvesting en broedplaatsenbeleid te ondersteunen.
Zorgen voor valorisatie van kennis en stimuleren technostarters.	Ondersteunen: initiatief voor Co-Design pressure cooker. Bijdragen Start-up weekend Groningen, Seedcamp, New Venture.
Behoeftte aan informatie om innovatiepositie en ontwikkeling van bedrijven in Groningen te bepalen.	Rapport MKB innovatieontwikkeling Nulmeting 2013 Accountmanagement: bedrijfsbezoeken richten op kennisontwikkeling en innovatie
Ondersteunen of stimuleren van vernieuwing binnen MKB door o.a. contacten met kennisinstellingen.	Contacten intensiveren en nieuwe vragen vanuit MKB inventariseren via accountmanagement. Inzetten cases via HBO talentenprijs en EBF Conference.
Van onderzoek business maken.	Energy Academy Europe HA Campus Centrum voor ondernemerschap en valorisatie Stichting Business Generator Cube 050 Business Ambassadors
Innovatieve bedrijven hebben moeilijker toegang tot financiering bij een bank.	Financieringssymposium (mede) organiseren met informatie over meerdere vormen van financiering. Onderzoek naar mogelijkheden garantstelling ter

	bevordering van investeringen.
Ontsluiten verborgen innovaties.	Ondersteunen Maker Fair: Festival voor vindingrijkheid in Groningen: bijeenkomst waarin creativiteit, innovatie, ondernemerschap, zelfmakers samen komen.
Crossover in de detailhandel	Ontwikkelen pilot m.b.t. het nieuwe winkelen i.s.m. het Hoofdbedrijfsschap Detailhandel en Ondernemersverenigingen om fysiek en digitaal winkelen bij elkaar te brengen.
Innovatie stimuleren in de bedrijventerreinverenigingen	Mogelijkheden inventariseren om het innovatieve vermogen van de bedrijventerreinverenigingen te vergroten.

3e beleidslijn: Sociale innovatie

Behoefte	Project / activiteit
Het bedrijfsleven wil meesturen op onderwijsprogramma's om de aansluiting te verbeteren	Binnen het VMBO en het MBO zijn al veel initiatieven die de aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven verbeteren. In gesprek met ondernemers willen we vanuit een vraaggerichte benadering inventariseren wat goed gaat maar ook wat verbetering nodig heeft. Dit willen we samen oppakken met onderwijs en ondernemer.
Versterken aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt	Ondernemerstrefpunt Groningen inzet en bijdrage continueren.
Meer inspelen op de behoefte van de ondernemers.	Werkgeversbenadering: de gemeente Groningen ontwikkelt een vraaggerichte benadering van het bedrijfsleven om haar dienstverlening in te richten met als doel te komen tot een mechanisme die bijdraagt aan het verbeteren van de aansluiting tussen arbeidsmarkt en bedrijfsleven.
Meer mogelijkheden en banen creëren voor de onderkant van de arbeidsmarkt.	Social Return: de gemeente Groningen stelt via zijn inkoopbeleid vast dat een percentage van de middelen moet worden ingezet voor banen.
Aansluiting onderkant van de arbeidsmarkt bij de ontwikkeling van de topsectoren.	ESF: verkennen mogelijkheden van ESF voor niet werkenden in de topsectoren in het kader van het nieuwe Europese beleid.
Activeren werklozen en werkzoekende jongeren.	WerkPro: organiseert projecten voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Carrousel: helpt jongeren in het bepalen van de richting in hun schoolkeuze door in de praktijk mee te lopen. Actieplan Jeugdwerkloosheid: probeert werkloosheid onder jongeren te verminderen door gericht banen voor jongeren te zoeken.
Sociale innovatie binnen de gemeente Groningen	Banen binnen de gemeente Groningen beschikbaar stellen voor de onderkant van de arbeidsmarkt.
Stimuleren innovatieve starters in Groningen.	Via Ondernem 't worden innovatieve starters in de wijk gestimuleerd en geholpen. Ze hebben toegang tot hulp, informatie en netwerken. Bijdragen aan nieuwe innovatieve projecten op het gebied van MKB vriendelijk inkopen.

Per beleidslijn hebben we één project geselecteerd die we eind 2013 in ieder geval gerealiseerd willen hebben:

Eerste beleidslijn:

1. Verborgen “Parels” van Groningen in beeld brengen, deze verder ontwikkelen en meer profileren.

Tweede beleidslijn:

2. Onderzoeken samenwerkingsvorm “creatief noord”: opzetten ‘class’ voor creatieve ondernemers voor het bijbrengen van ondernemersvaardigheden en het stimuleren van kennisoverdracht.

Derde beleidslijn:

3. Binnen het VMBO en het MBO zijn al veel initiatieven die de aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven verbeteren. In gesprek met ondernemers willen we vanuit een vraaggerichte benadering inventariseren wat goed gaat maar ook wat verbetering nodig heeft. Dit willen we samen oppakken met onderwijs en ondernemer.

We zullen hiervoor verantwoording afleggen binnen de gemeenterekening 2013. In 2014 komen we met een algehele voortgangsrapportage.